

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XVI. De miraculis quæ concurrunt in venerabili Eucharistiæ
Sacramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

non potest accendere lignum, sed vi ignis qui ferro est intimè unitus. Sic per hoc alimentum Christus caput nostrum communicat nobis suum spiritum suamque vitam, colligens omnes in vnum corpus & in vnam veluti hypostasim perfectam & completam; omnesque illi inserimur, & veluti incorporamur, sicut partes alimenti conuenienter intus applicitæ per meatus naturæ, incorporantur nobis, vnaque sunt hypostasis nobiscum, cum spiritus noster ad informandas & viuificandas illas se extendit. Vnde Apostolus 1. Corinth. 10. *Vnus panis & vnum corpus sumus omnes, qui de vno pane participamus. Vnus panis*; quia ille panis non à comedentibus in illorum substantiam conuertitur (sicut fit in pane tereno & corruptibili); sed contrà, potius ipsos comedentes in seipsum conuertit, & vnum secum efficit, suas proprietates, suamque formam illis communicans. Mirum sanè consilium Dei! vt nos ad se attraheret, sui que spiritus & vitæ efficeret participes, in vno naturæ nostræ indiuiduo vnitur carni humanæ hypostaticè; deinde hanc carnem speciebus panis & vini conuestitam dat nobis in alimentum; & per illud alimentum nobis coniunctum & commixtum, spiritum & Diuinitatem suam ei alimento connexam in nos transfundit, vt hoc modo nos omnes sanctificet, & ad suam unitatem & vitam redigat. Nullus modus suauior, efficacior, admirabilior aut sapientior poterat excogitari.

*Consilium Dei
mirabile.*

C A P V T X V I.

De miraculis quæ concurrunt in venerabili Eucharistia Sacramento.

AD magnitudinem beneficii pertinet non solum res ipsa quæ datur, sed etiam modus dandi, seu miracula stupenda, omnem naturæ vim & consuetum rerum cûsum excedentia, quæ in eo dando concurrunt. Nam & hoc ipsum ineffabilis est misericordiæ, quod tale beneficium conferat, quod sine maximis miraculis conferri non poterat: quantum enim fieri potest, Deus causis vitæ iam constitutis, & ad miracula quasi inuitus descendit. Sunt autem in hoc mysterio tot & tanta miracula, vt merito stupendum supra omnia miraculum dici possit. Præcipua horum duodecim numerari possunt; quorum duo spectantur circa substantiam panis & vini,

*Miracula
huius benefi-
cij duodecim.*

vini, duo circa species, sex circa Corpus Domini & connexa, duo circa consecrantem.

Circa substantiam panis & vini primum miraculum est, quod hæc substantiæ vi consecrationis funditus pereant, & veluti annihilentur: quamvis non solemus dicere eas annihilari, eò quod hæc desitio ex intentione diuinæ non sistat in nihilo, sed dirigatur ad positionem Corporis Christi: verum hoc ad modum loquendi spectat, nam quod ad rem attinet, nihil omnino substantiæ panis manet, non forma, non materia, non existentia, non gradus aliquis, sed totum ita funditus perit, ac si prorsus in nihilum redactum esset, nullo positio succedente. Nam quod aliud succedat, non est ex vi illius desitionis (hæc enim solum tendit per se ad nihilum & non-esse) sed alterius actionis coniunctæ, qua ponitur Corpus Christi. Fit autem hæc desitio per se primò & intrinsecè non actione aliqua positiva, (ea enim haberet terminum intrinsecum positium, non negatiuum;) sed subtractione influxus diuini, quo illa substantia in sua entitate & specie, secundum materiã & formam conseruabatur. Illo enim substantifico influxu subtracto & veluti cohibito, necesse est rem in nihilum relabi. Sic mundus in pristinum suum nihilum & tenebras æternas, vnde per creationem est educus, recideret, si Deus vim suam cohiberet, actionem qua illi dat esse, abrumpendo, & radios influxus sui substantifici veluti retrahendo. Quomodo autem panis dicatur conuerti in Corpus Christi, infra explicabitur.

Circa substantiam panis & vini. Primum, Desitio.

110 Secundum miraculum est, eiusdem materiæ, corruptis speciebus, reproductio & restitutio. Constat enim speciebus sacramentalibus hominem nutriri corporaliter, & ex illis vermiculos gigni posse, & omnia ea confici, quæ præsentem substantiam panis & vini confici ex illis possent. Quod non ita intelligas, quasi species illæ per se subsistentes vicem materiæ substantialis in huiusmodi rebus præstare possint. Primò, Quia species accidentariæ non sunt capaces formæ substantialis recipiendæ, aut vnionis substantialis cum tali forma subeundæ. Secundò, Quia res ex illis genitæ non essent eiusdem substantiæ atque aliæ similes, vtpote carentes altera parte substantiali, videlicet vera materia; & vermiculus ex illis procreatus non esset physicus vermiculus vt alij, sed potius (vt ita dixerim) mathematicus. sed cum mutatio & corruptio specierum eò processit, vt substantia panis & vini cum ea amplius consistere non posset, & rem aliam gigni ex illis oporteret; eo ipso momento re-

Secundum, Restitutio materia.

Species non præstant vicem materia in generatione.

stituitur pristina materia, quæ & dispositiones illas hætenus sine subiecto existentes subiectiue recipiat ac sustentet, & formam substantialem, quæ eodem puncto temporis vi dispositionum, aut formæ gignentis, aut causæ vniuersalis elicitur, excipiat, & vnâ cum illa substantiam (verbi gratia vermiculum) constituat; perinde ac si materia panis numquam subducta fuisset. Ita enim hæc omnia occultè & dextrè sapientia & omnipotentia Christi geruntur, vt nullis iudiciis externis deprehendi possit, quidquam vel antè defuisse, vel nunc de nouo substitutum; idque tum propter maius fidei meritum, tum ne cursus rerum naturalis, vt actio, passio, ortus, interitus interciperetur. Dicimus eamdem potius materiam restitui quæ primò desierat, quàm aliam substitui; quia id conuenientius est, partim ne mundus exhauriatur, aut vlla parte minuatur primæua sua materia (ea enim condita est, vt æternum perseueret, modico illo tempore, quod instar nihili est, dispensatorie excepto;) partim quia hæc reproductio magis congruit reproductiõni & positioni Corporis Christi; vt sicut in hoc mysterio datur reproductio eius quod iam erat, & numquam desierat, ita etiam detur reproductio eius quod non erat, sed antè fuerat. Denique hoc est mirabilius, magisque consentaneum diuinæ sapientiæ & potentia, quæ sua admiranda in hoc mysterio peculiariter demonstrare voluit. Hæc duo supradicta miracula adeò sunt exotica, & à naturali causarum ordine remota, vt numquam similia extra hoc mysterium sint facta, numquam etiam facienda.

Circa species. Circa species prius miraculum est, quod species illæ per se nulli subiecto innixæ consistant. Hoc autem tripliciter intelligi potest. 111
Primo, Per se existere. Primò, Vt Deus illis accidentibus nouum esse, vel idem esse quod antè habuerunt, nouo modo veluti per replicationem seu reproductiõnem restituat. Sed hic modus non est necessarius: nulla enim hæc opus replicatione seu collatione eiusdem esse, aut actione productiua, quæ ad entitatem illorum accidentium intrinsecè terminetur, quia illorum esse nullo modo desit, sed solum modum suum mutauit, inexistentiã amittens: sicut pæc in mysterio incarnationis, cum humanitas Christi vnitur Verbo, ei que inexistere incipit, opus est vlla reproductiõne ipsius esse humanæ naturæ, vt quidam imaginantur, quod ex sequentibus clarius fiet.

Secundò, Vt conseruato eodem esse eademque entitate absque vlla reproductiõne, Deus nouo quodam influxu det illis accidentibus, subtracto subiecto, nouum modum positium quo per se
 exi-

existant, quiq̄ue modo inhærentiæ repugnet; sicut hypostatica ratio in substantiis ponitur modus positivus repugnans inexistentiæ, qua inexistant alieno supposito. Sed neque hæc ratio necessaria aut vera videtur. Vt enim forma aliqua à subiecto auulsa per se existat, non est opus v̄ habeat aliquem modum inhærentiæ repugnantem, seu qui contrario modo existentiam illius formæ modifieret. sufficit enim vt illa forma, seu esse ipsius, absque modo inhærentiæ conseruetur. Cùm enim inhærentia accidentis sit modus quidam existentie & entitatis rei natura posterior, potest accidens in sua entitate suaq̄ue existentia absque illo modo diuinitus conseruari, ita vt nullus alius modus positivus repugnans modo inexistentiæ, ei superaddatur. Vnde cùm dicitur accidens per se existere, illud *per se*, præter entitatem accidentis solum denotat negationem inexistentiæ, non autem modum aliquem positivum inhærentiæ repugnantem. Deinde iste modus nihil iuuaret ipsum accidens ad existendum, cùm sit posterior existentia, illam non fulciens, sed illi potius innitens; vnde potius iuuatur & pendet ab existentia accidentis, vt ipse modus illius, quàm existentia ab illo. Confirmatur; Quia neque effectiue iuuat, cùm in illam intrinsece non influat, vt per se constat; nec formaliter, cùm sit posterior existentia accidentis.

*Non esse opus
modo positi-
uo per se ex-
istendi.*

Tertius modus, qui semper mihi placuit, est, Vt Deus tantummodò continuat influxum illum intimum, quo entitatem illius accidentis conseruabat. Eo enim continuato & non abrupto, permanebit accidens in suo esse, suaq̄ue specie & existentia, etiam si subiectum subtrahatur, & modus inexistentiæ pereat. Ratio est, Quia entitas accidentis est natura prior isto modo inhærentiæ seu vnionis cum subiecto: sicut in substantiis entitas est prior natura quàm sit modus ille existendi per se; ipsa enim entitas secundum se est indifferens & capax vtriusque modi: potest enim entitas accidentis habere modum vnionis cum subiecto vel separationis, & substantia potest habere modum per se existendi, vel existendi in alia hypostasi, vt patet in mysterio incarnationis. Atqui id quod est prius natura, non pendet intrinsece ab eo quod est posterius, sed solum vt habeat suum naturalem modum existendi. ergo sine illo conseruari potest, sola influxus prioris continuatione.

*Verus modus
existendi per
se accidentis
explicatur.*

Confirmatur Primò: Quia ita se habet modus inhærentiæ ad entitatem accidentis, sicut modus existendi per se ad entitatem

substantiæ. atqui sublato modo existendi per se, entitas substantiæ conseruari potest sola, continuatione prioris influxus, ut docet Suarez in Metaphys. disput. 15. sect. 9. & idem docet de anima rationali sublatis potentiis, & de materia, sublata omni forma. Ergo similiter entitas accidentis conseruari poterit sublato subiecto, & modo illo inhærentiæ.

Confirmatur Secundo: Quia subiectum quæ tale, nullum habet influxum effectiuum in accidens, sed solum illud in se suscipit, eoque imbuitur & penetratur: solus autem Deus totum influxum conseruatiuum confert. Vnde subiectum non iuuat intrinsecè & essentialiter ad conseruationem ipsius esse accidentis, sed solum est causa modi existendi, nempe inexistentiæ, cum sine subiecto modum hunc habere nequeat, ut qui intrinsecam unionem cum subiecto dicat. Subiectum igitur requiritur, ut accidens naturalem suum existendi modum habeat, qui est inhære; non autem ut absolute existat: nullum enim accidens est propter se, seu ut per se existat, sed ut aliud afficiat, ornet, & perficiat. itaque ex natura sua postulat inesse tamquam naturalem proprietatem. Addo, numquam expelli accidens à subiecto, numquam interire, nisi Deo concursum suum conseruatiuum subtrahente; qui si eum subtrahere nollet, sed continuare, nulla vis creata illud accidens exterminare posset. Vnde nec maximus ignis posset guttam aquæ frigidæ calefacere, Deo influxum suum, quo frigus illud intinè conseruatur, continuaante & prosequente. Hæc intellige de accidente quod re ipsa à subiecto tamquam res à re, & non solum ut modus à re distinguitur, & de subiecto qua parte solum subiectiue recipit. Nam si etiam effectiue ad productionem & conseruationem accidentis concurrat, hic concursus à Deo per nouum influxum suppleri debet, ut illud accidens sine subiecto existere possit. Videri potest Scotus in 4. Sentent. d. 12. q. 1. Verum hæc res exactius à nobis discussa in Tractatu De summo bono Lib. 3. cap. 4.

Secundo, Re-
cipere im-
pressiones ex-
ternas.

Alterum miraculum circa species est, quod ita passiones & impressiones aliarum qualitatuum recipiant, perinde ac si panis & vini substantia subesset, & illæ species non per se sed in substantia vel materia panis & vini existerent. Calefcunt enim species & frigeant, arefcunt & mucescunt, similesque mutationes subeunt. Quomodo autem id fiat, duplex est sententia. Quidam putant, quantitatem esse immediatum subiectum qualitatuum sensibilium & ceterorum accidentium; itaque omnes illas mutationes & im-
pres-

pressiones fieri in quantitate, vt in subiecto proximo, ac proinde in hoc mysterio hanc solam per se existere. Sed hæc sententia est difficilis. Nam vt omittam, multis non videri certum an detur talis quantitas, hæc sententia solam quantitatem ponit in materia prima, tamquam immediato suo subiecto, qualitates solùm mediatè, quatenus insunt quantitati, quod difficile est creditu. Quid enim quantitatibus indoli cum illis qualitatibus? Non enim quantitas habet vllam propensionem ad calorem, frigus, odorem, saporem & similia: neque ipsa dicitur calefcere aut frigeferre, bene vel malè olere, sed hæc omnia sunt affectiones materiae. Confirmatur: Quia dispositiones ad formam substantialem, quarum vim hinc educi dicitur è potentia materiae, debent esse immediatè in materia, eamque afficere & veluti tangere. alioquin quomodo vim suam in eam exerent? quomodo illam formam aptabunt, & capacem facient?

Itaque mihi semper verius visum, non solam quantitatem, sed etiam illas qualitates hic per se existere, nullique subiecto inniti, ac proinde calorem & frigus & similes impressiones extrinsecus immittas non recipi in specibus tamquam in subiecto proprie, sed potius velut commistile in commiscibili, aut sicut penetrans in penetrabili. Ita enim illis penetratiue commiscentur, & mutuo nexu implicatur, ac si in eodem communi subiecto reciperentur. Quam sententiam non solùm omnes Nominales sequuntur, qui non distinguunt quantitatem à re quanta, sed etiam noster Petrus Hurto in egregio Opere Philosophico Physicæ disput. 6. §. 51. & sequentibus.

113 Dices: Ergo ignis calefaciens species, creat in illis calorem per se subsistentem. Respondeo, id improprie dici creationem; quia ille calor ex natura sua non est forma per se subsistens, sed id habet præ se, vel supra naturam: alioquin etiam species dicentur creari, cum per se existere incipiunt. Creatio proprie solùm est earum rerum, quæ natura sua tales sunt vt per se existant, vt sunt materia prima, caelestia corpora, & substantiæ spirituales, inter quæ anima rationalis. Horum productio solùm proprie est creatio ex nihilo; & vim infinitam in producente requirit. Quod si quis productionem accidentis independentem à subiecto, velit vocare creationem, nihil incommodi admittere quod infertur: quia id non facit naturalimodo operando, qui postulat subiectum; sed supernaturali, hoc est supra naturæ leges. Adde, non requiri maiorem vim aut efficacitatem in agente creato ad producendam formam accidentariam.

Obiectio.

An calor ibi creetur.

tariam sic existentem, quàm ad producendam illam in subiecto. Omnis enim vis quæ est sufficiens ad producendam formam in subiecto, est etiam sufficiens ad illam producendam extra subiectum, si Deus concursus suum utrobique æquè offerat & exhibeat. Ratio est, quia nihil positivum est in forma, dum extra subiectum existit, quod superet vim suæ causæ; itaq; ab illa poterit produci quantum est ex vi causæ. Quòd autem non possit reipsa extra hoc mysterium, inde est, quòd Deus non offerat alibi suum concursus, nisi applicato patiente, in quo forma illa modo sibi conaturali possit recipi & existere. alioquin si concursus præberet, etiam in vacuo & ignis suum calorem, & sol suum lumen diffunderet. quia tamen est supra naturæ leges & ordinem, concursus sic præbere; idcirco & operatio causæ creatæ sic operantis & effectus conferetur supernaturalis non substantiâ, sed modo. Porro in hoc mysterio Deus causis naturalibus, ut in has species agere possint, perinde suum concursus exhibet, ac si proprium & naturale subiectum susceptivum sibi applicatum haberent: idque ne extrinsecis signis mysterium hoc possit deprehendi, ad maius fidei meritum. Vtrumque etiam prædictorum miraculorum extra hoc mysterium nunquam est factum, & credibile nunquam futurum, ut huic mysterio sit peculiare. Plura hac de re diximus Tractatu De summo bono lib. 3. cap. 4.

Circa Corpus Domini. Circa *Corpus Domini* & illud comitantia, quæ speciebus occu-
luntur; primum miraculû est, Positio illa & constitutio Corporis &

Primò, Positio Corporis Christi. Sanguinis Christi in cælo existentis & permanentis, sub speciebus panis & vini; ita ut non minus verè, realiter ac substantialiter hic sit quàm in cælo. Certissima fide & firmissimè ita tenendum.

Concil. Trid. sess. 13. can. 1. Magna quæstio est, quomodo id fiat. Sed mirum non est, myste-
ria diuina ingeniis humanis antecellere; generali tamen quodam

Quomodo id fiat. ratione id potest utcumque intelligi. Quidam putant, id fieri actione *adductiva* tantummodò, qua Christus Corpori suo in cælis existenti, & *ibi* cæleste retinenti, conferat nouum *vbi*, nempe sub speciebus panis, ratione cuius dicatur Corpus illud adductum huc

Non actione adductiva. absq; actione vlla productiua illius. Sed parum placet hæc sententia. Primò, quia videtur contradictionem inuoluere, nec illa ratione posse mente concipi. Quomodo enim istud *vbi* potest Corpori Christi conferri sub speciebus panis, nisi Corpus hoc prius natura adducatur, & illis applicetur, fiatque indistans? prius enim est, corpus esse indistans loco, quàm ipsum accipere aliquem respectum
vel

vel positivam habitudinem ad locum. Modus enim qui fit circa rem, supponit rei presentiam: sicut animo concipi nequit, formam accipere unione cum materia, nisi prius concipiatur ut presentis seu indistans materiae. Confirmatur Primò: Quia istud *vbi* non potest transferri in caelum, ut inde adducat Corpus Christi; sicut unio cum materia non potest transferri ad formam procul distantem, nec fieri aut creari extra materiam: ergo ipsum Corpus Christi prius debet adduci ad locum, in quo istud *vbi* residet (praesertim cum ratio ipsius *vbi* sit immobilis) ac proinde non adducitur Corpus Christi per collationem ipsius *vbi*. Confirmatur Secundò: Quia *vbi* per se non confertur vi aliqua causae efficientis, sed sponte & necessario resultat ex presentia rei. unde prius requiritur presentia Corporis Christi ad species. Per quam ergo actionem fit primò presentis speciebus? Non per collationem *vbi*, ut dictum est: neque per motum localem, ut supponimus; quia Christi Corpus suum locum & suum *vbi* quod habet in caelis, non deserit. ergo per aliquam actionem substantialem, quae ad substantiam Corporis Christi terminetur.

115 Dices, Istud *vbi* cum sit supernaturale, & tribuat Corpori Christi esse sub speciebus, non produci per resultantiam naturalem; sed per peculiarem actionem diuinam. Verum sit ita, nihil id refert ad argumenti vim elidendam: nam actio diuina circa corpus ali-quod non minus supponit presentiam corporis in illo spatio in quo ipsa fit, quam naturalis resultantia. ergo prius natura Corpus Christi debet concipi presentis huic spatio quam operatio diuina intelligatur in illo producere istud *vbi* vel quemuis alium modum, qui natura sit posterior ipsa Corporis substantia. Si prius natura debet concipi presentis; ergo per aliquam Dei operationem iam factum est presentis speciebus prius natura quam in eo poneretur istud *vbi*: quae operatio non potest esse alia quam productiua substantiae corporis illius.

Confirmatur: Quia omnis actio seu operatio Dei in consecratione huius mysterij fit sub speciebus, non in caelo, aut alibi extra species, ut ex ipsis verbis colligitur: ibi enim est totus terminus illius operationis. atqui tota operatio quae fit sub speciebus circa Corpus Domini, ponendo in eo aliquem modum, supponit necessario & essentialiter presentiam Corporis sub speciebus: presentia enim omnis actionis vel passionis vel modi cuiuslibet, supponit tanquam prius natura presentiam rei quae modificatur, vel circa

P p quam

quam versatur actio, aut recipitur passio. Itaque cum tota illa actio quæ sit sub speciebus, versetur circa Corpus Domini, supponit necessarium eius præsentiam. Oportet ergo ponere aliam operationem seu actionem qua factum est corpus istud præsens seu indistans speciebus: nam per illam actionem qua productum est in illo istud *ubi* positivum, non potuit fieri præsens, cum illa actio & terminus eius intrinsecus sit natura posterior illius præsentia.

Idem argumentum fieri potest de modo existendi illius Corporis: nam per consecrationem Corpori Christi non solum datur novum *ubi*, sed etiam novus modus existendi inuisibiliter & indivisibiliter instar rei spiritualis, qui est intrinsecus ipsi substantiæ corporis & naturæ posterior: quia substantia corporis secundum se est indifferens ad hunc modum existendi, & ad modum suum naturalem, capax utriusque. Hic autem modus producitur sub speciebus, non extra; & ipsa productio est sub speciebus. ibi enim est actio, ubi terminus eius intrinsecus. Si hæc productio est sub speciebus, ergo iam prius natura ipsa Corporis Christi substantia debet esse sub speciebus seu indistans ab illis, ut in ea possit recipi operatio per quam producitur in ea iste modus existendi. Ergo necessarium ponenda est alia actio prior qua ipsa substantia Corporis Christi posita sit præsens speciebus. sicut si Deus substantiam solis, quæ in cælo est sub forma globosa & valde magna, vellet ponere in anulo sub figura quadrata valde parva, per operationem quæ fiat in ipso anulo, necessarium deberet substantiam solis prius natura poni præsens anulo, ut ibi possit talem figuram accipere.

Neque dici potest, actionem illam, qua substantia Corporis Christi facta est præsens speciebus, esse adductivam seu productivam solius *ubi*, quia prius natura est, corpus esse præsens seu indistans speciebus, quam in illo producti possit sub speciebus aliquid *ubi*, vel alium modum, ut ostensum est.

Atque patet, siue consideremus productionem istius *ubi*, siue productionem istius modi existendi spiritualiter sub speciebus, semper supponi prius naturam vel rationem præsentiam substantiæ Corporis Christi sub speciebus: ac proinde ponendam esse aliam actionem priorem, qua ipsa substantia Corporis Christi sit facta præsens speciebus: quæ non potest fingi alia quam productiva; quæ nimirum idem esse substantiale quod habet in cælo, conferatur eidem cum alio modo existendi sub speciebus: hæc enim actio non supponit ibi præsentiam substantiæ Corporis Christi; sicut omnis alia actio

actio producens in illa substantia aliquem modum qui sit natura posterior, sed illam facit.

117 Secundò, Non placet illa sententia: quia Fide tenendum est, *Corpus Christi in hoc Sacramento verè, realiter, ac substantialiter contineri*, sicut definitum est in Concilio Trident. sess. 13. can. 1. Vnde sequitur, illud in Sacramento tam verum, solidum ac integrum esse substantiale habere quàm in cælo. Si ita est, ergo per diuinam potentiam poterit conseruari sub Sacramento, etiamsi desineret esse in cælo: sicut reipsa nunc manet sub modo suo existendi naturali in cælo, etiamsi omnino desinat vt est in Sacramento. At quo modo potest conseruari in Sacramento dum desinit in cælo, si non habet esse virtute duplex, sed solum nouum *vbi* quo sit in Sacramento? quomodo substantia Corporis Christi potest conseruari in Sacramento, nisi per nouum & substantificum influxum ibi fuerit positum, qui influxus possit continuari, etiamsi desineret ille qui est in cælo?

Dices, Non posse diuina virtute conseruari in Sacramento, si ponatur desinere in cælo, eò quòd intrinsecam & essentialem dependentiam à se ipso habeat vt est in cælo. Verùm, non puto id dici posse, quia sic in Sacramento non haberet esse solidum & absolutum, sed solum respectiuum & diminutum, sicut imago vel figura. Vnde Auctores illius sententiæ non audent id dicere, sed admittunt, in illo casu posse conseruari in Sacramento, ita vt si postea desinat esse vt est in Sacramento, desitutum sit per veram annihilationem: modò autem non esse annihilationem, eò quòd maneat substantia eadem in cælo. qua in re planè incidunt in sententiam nostram, & recedunt à suis principiis.

118 Tertio, Si solum fiat adductio Corporis Christi per collationem *Transsub-* noui *stantiatio.* *vbi*, non erit hinc verè & propriè dicta *transsubstantiatio*, sed adductio localis: vt si vinum in vas aqua plenum immittatur, aquæ substantia ad vini infusionem desinente, non erit conuersio substantialis aut transsubstantiatio aquæ in vinum, etiamsi vini substantia sub accidentibus aquæ ponatur. quare nequè hinc erit transsubstantiatio, cum Christi Corpore species subeunte, ad eius introitum substantia panis desinat, quia non satis est terminum à quo desinere, sed necesse terminum *ad quem* simili modo incipere, scilicet quoad substantiam, vt in omnibus aliis substantialibus conuersionibus patet. vt cum succus terræ vertitur in herbam, cum sanguis

Constat dua-
bus muta-
tionibus.

fanguis in carnem, cum virga Moysis in serpentem, cum serpens in virgam, cum vxor Lot in salis statuam. Conuersio enim & omnis mutatio speciem habet à termino ad quem per se & intrinsecè tendit. Idem declarari potest exemplo proximè adducto. Quod vt melius intelligatur, notandum est, *transsubstantiationem*, & omnem conuersionem duabus simplicibus mutationibus constare: quarum altera est definitio termini *à quo*, qui dicitur conuerti in aliud; altera est positio termini *ad quem*, in quem fit conuersio. vtramque autem debere esse substantialem, si conuersio fit substantialis: nam ex mutatione substantiali & accidentaria non potest componi vna conuersio substantialis, idque in omnibus aliis conuersionibus substantialibus cernitur. Denique debet esse talis positio termini *ad quem*, vt ex vi illius terminus *à quo* desinat. Debent enim hi termini esse incompossibiles, & sibi mutuò succedere, vel in eodem subiecto siue materia, vt cum fit solùm conuersio secundùm formas substantiales; vel sub iisdem accidentibus, vt cum tota substantia rei mutatur in totam sicut in hoc mysterio. Si enim nihil maneret idem sub vtroque termino in quo fiat terminorum successio, non esset conuersio, sed vnus definitio, alterius inceptio. Vnde necesse est vt alter alterum ab eo expellat. Et quamuis fortè hoc posterius (nimirum vt ex vi positionis termini *ad quem* desinat terminus *à quo*, substantia panis) possit habere locum in deductione illa, non tamen illud prius, (vt constet duabus mutationibus substantialibus) & ita non poterit dici propriè transsubstantiatio, aut conuersio substantialis. vide Suarez Tomo 3, disputat. 50.

Verior sen-
tentia.
Replicatio
eiusdem esse.

Deum id
posse.

Verius igitur mihi semper visum, Christi Corpus poni sub speciebus per actionem productiuam, quam replicationem, vel re-productionem, vel collationem eiusdem esse substantialis appellare possumus, per quam idem esse quod habet in cælo, confertur & quodammodò reproducitur sub speciebus, etsi cum alio essendi modo.

Quòd autem Deo istud sit possibile, dubitari non potest. Si enim quod perit, Deus restituere potest, & idem omnino reproducere; cur non possit secundò producere id quod mansit? Non enim existentia rei impedit quò minus rem illam secundò, & tertio, & decies, & centies, & millies alibi producere queat, idem esse & eandem existentiam conferendo. Cur enim exhausta sit potentia ad eam producendam, quia eandem semel produxit? Imò proba-

probabile est, idem numero à causa naturali produci posse, si omnes eadem circumstantiæ, quæ illam ad huius individui procreationem determinarunt, concurrant; vt insignes D D. tradunt.

Sed quia naturaliter est impossibile, vt omnes eadem circumstantiæ quæ prius rem determinarunt, secundò concurrant, fieri etiam vi & lege naturali nequit, vt idem numero secundò producat. Verùm Deus ab istis circumstantiis non pendet, sed pro suo arbitrio determinat id quod ipsi est producendum; itaque quotiescumque libet, potest idem vel alibi, vel in eodem loco, sub eodem vel diuerso efficiendi modo producere. Vnde sequitur, ex vno homine efficere posse întegrum exercitum. Sicut enim in ipsius sapientia & omnipotentia sunt infinita diuersa numero, cuiuslibet speciei: ita in eadem sapientia & potentia latet quodlibet indiuiduum infinitis, potestque ipse cuiuslibet indiuidui infinitas, vt ita dicam, proferre replicationes; vt suprâ Libro v. c. 2. De omnipotentia dictum est. Et quamuis res hoc modo replicata in seipsa, actu sit vna eademque, virtute tamen est multiplex. Nam multis æquipollet, & locorum spatiis, & operatione, & etiam inceptione & desitione. Implet enim loca distantia, & quodammodo à seipsa distat; non absolute, sed vt ad diuersa loca est determinata. potest etiam diuersa in diuersis locis, atque etiam contraria operari, atque adedò tantum efficere, quantum res numero diuersæ. Denique ex inceptione vel desitione in vno loco, non sequitur inceptio vel desitio in altero: neque si iuxta vnam replicationem desinat esse, necesse est etiam desinere secundum alteram. Vnde posita huiusmodi replicatione, fieri potest vt vna eademque res hoc loco caleseat, illo frigescat; hoc ascendat, illo descendat; hoc desinat & moriatur, illo incipiat & nascatur. qua de nouissime bene scripsit P. Aegidius Coninck in erudito Opere de Sacramentis, quæst. 75. art. 4. dub. 3.

120 Hæc sententia posita, quæ potentiæ diuinæ negari non potest, ^{Consecratio} facile concipi potest, ^{quadam.} Primò, Quomodo in hoc mysterio sit vera transsubstantiatio, & substantiæ panis in substantiam Corporis Christi vera mutatio, & substantialis conuersio: quia substantificatione ita producitur hæc Corpus Christi, vt ex vi illius productionis oporteat desinere substantiam panis. Producitur enim vt sit ibi per modum substantiæ, non quouis modo, sed cum immediato ordine ad illa accidentia, tamquam illis proximè subiecta, absque tamen inhæsiōne, vt verè dici possit, Hoc est Corpus Christi,

Pp 3 sti,

sti, non panis terrenus: hoc est Sanguis, Christi, non vinum corruptibile. Dico, *ex vi illius productionis desinere*, non vi physica præcisè, quasi illa productio per se causet non esse substantiæ panis, sed vt subest intentioni producentis, qui tali modo intendit Corpus Christi ibi collocare. Ex eo enim quod vult ibi Corpus Christi collocare cum tali ordine ad accidentia, vt solum ipsum, non aliud per illa sensibile & designabile sit, necesse fuit desinere substantiam panis: quia hoc modo esse panis, & esse Corporis Christi, sub illis speciebus sunt termini repugnantes. Simili modo dum aqua conuersa est in vinum in hydriis, productio vini non extermi nauit aquam præcisè vi sua physica, sed vt procedebat ex intentione Christi desinentis substantiam aquæ conseruare, vt ibi non nisi vinum existeret. Idem cernitur quotiescumque in materia vel subiecto ad productionem vnus formæ altera desinit esse. illa enim desitio non fit directè vi productionis alterius (posset enim Deus illas simul conseruare) sed fit subtractione influxus conseruatiui, vt possit esse actio in rebus, & effectus naturali modo existerè.

Secundò, Rectè à Patribus dictum, Christi Corpus quotidie 111 à Sacerdotibus *confici, fieri, effici, creari*. Actio enim illa est verè productiua substantialiter, adeoque efficax, vt si Christi Corpus non existeret secundum esse naturale, stante hoc mysterio, produccedum foret per illam ex nihilo, vt rectè docet Gabriel in Canon. lect. 40. & 46. & consentit Scotus in 4. d. 10. q. 4. cum fatetur, hoc mysterium potuisse institui diuinitus ante Christi incarnationem cum eadem virtute: & tunc Christi Corpus habiturum fuisse sub Sacramento verum esse substantiale, cum nondum haberet modum essendi naturalem; quæ sententiæ euertit actionem adductiuam, per quam id nullo modo fieri potuisset.

Tertiò, Intelligi potest quomodo Corpus Christi sit verè, realiter & substantialiter in Sacramento; vt Concilium Trident. definit, & non minus propriè quàm in celo. quod sanè in priore sententiâ concipi non potest, vt ostensum est.

Denique iuxta hanc sententiâ intelligi potest, quomodo Christus sæpe in terris visibiliter quibusdam post ascensionem suam apparuerit, cum tamen non sit credibile, ipsum tunc deseruisse celum, iuxta illud Act. 3. *Oportet illum celum suscipere vsque ad tempus restitutionis omnium* vt cum apparuit Paulo eunti Damascum, cum Petro exeunti urbem Romanam, & multis aliis Sanctis. Hæc breuiter

Tertul. lib. 4.
Contra Marcionem.
Ambros. lib.
De iis qui
myst. init.
cap. 9. & li. 4.
De Sacram.
cap. 4.
Cypr. Serm.
De Cena
Domini.
Damas.
li. 4. De fide
orthod. c. 14.

ter pro nostro instituto, de primo isto miraculo: qui plura desiderat, Suarem & Coninck consulat.

Secundum miraculum est, *Positio anime Christi cum tota sua san-*
ctitate, cum visione & amore beatifico; denique cum omnibus suis
 ornamentis & dotibus naturalibus & supernaturalibus, sub iisdem
 speciebus. Non enim decebat corpus ibi esse sine anima, nec ani-
 mam decebat esse destitutam suis bonis ac opibus. Ponuntur hæc
 omnia simili modo quo ipsum corpus, nempe per reproductionem
 quamdam efficacissimam, non per nudam adductionem, ut ex su-
 præ dictis facile probari potest. Dicuntur hæc ibi esse, non ex vi
 verborum, sed per concomitantiam. *Non ex vi verborum*: quia ver-
 ba consecrationis non significant horum presentiam, ac proinde
 ex vi suæ significationis eam non postulant ad sui veritatem. Illa
 enim formula, *Hoc est corpus meum*, non postulat ad sui veritatem
 ut corpus sit animatum aut inanimatum, vel ut ibi quoque sit san-
 guis; sed solum postulat ut sit corpus humanum constans ossibus
 & nervis, venis & arteriis, carne, & cute, & visceribus. Hæc enim
 sunt de ratione corporis humani, & constant distinctis formis par-
 tialibus, ut erudite ostendit Hieronymus Dandinus in doctissi-
 mo Opere de anima, quæ sententia mihi semper placuit. Per
 concomitantiam verò ibi dicuntur poni, *Quia sunt ibi*, inquit Con-
 cil. Trident. sess. 13. c. 3. *vi naturalis illius connexionis & concomitan-*
tia, qua partes Christi Domini, qui iam à mortuis resurrexit non
plius moriturus, inter se copulantur. Quod non ita intelligo, quasi
 eo ipso quo Corpus Christi in celo animatum existens, ponitur
 sub speciebus; per solam naturalem sequelam aut necessariam con-
 nexionem, absque alio peculiari influxu, eodem trahatur anima,
 & alia quæ corpori insunt: id enim verum non existimo. Primum,
 Quia alioquin etiam modus extensionis, quem corpus Christi ha-
 bet in calis, deberet esse in Sacramento; quod fieri non potest.
 Deinde, Quia positio hæc Corporis Christi fit per influxum sub-
 stantificum, intimè, ut ita dicam, productivum illius, atqui hoc
 ipso quo producit præcisè caro Christi, collato esse carnis sub
 speciebus, non producit anima, neque productio animæ resultat
 ex productione substantiæ carnis; sed opus est nouo & distincto in-
 fluxu productivo, qui ad substantiam animæ terminetur. Idem
 dicendum de omnibus realiter distinctis, quorum alterum non
 necessariò ex altero resultat. Omnia enim hæc egent distincto in-
 fluxu ad sui replicationem, sicut ad sui creationem, aut primæuam

Secundum
 miraculum
 est, *Positio*
 Corpus
 Domini, &c.

Quo modo
 per concomi-
 tantiam in-
 telligendum.

pro-

productionem. Ratio igitur, cur *per concomitantiam* dicantur ibi ista poni, est, quia illa naturalis connexio postulat illum influxum productiuum, quo hoc ipso quo corpus ponitur sub specie panis, ibidem quoque ponatur sanguis & anima, &c. & ita ex vi connexionis, non tamquam ex proxima & totali causa, sed vt ex causa remota aliam propinquiore & sufficientem postulante. Cum enim Christus, vt inquit Concilium, non amplius moriatur, nec partes eius sint separanda, non potuit congrue corpus ibi poni sine anima, sed animam oportuit comitari, & simul poni vbiicumque corpus poneretur. Pari modo non potuit poni sanguis sine carne, nec caro sine sanguine: vnde etiam caro est sub specie vini, & sanguis sub specie panis *per concomitantiam*. Non ergo tam necessitate physica quam morali constat hęc concomitantia, ne qua imperfectio aut aliquid minus dignum in glorioso illo corpore ponatur. Hoc igitur sensu non solum tota gloria illius corporis, sed etiam anima, & tota animę sanctitas, sapientia & gloria est in hoc Sacramento *per concomitantiam*. Hoc tamen nihil detrahit perfectę illorum presentię, nec minus vere, realiter & substantialiter sunt ibi, quam substantia carnis, quę ex vi verborum esse dicitur. nam æquę ad omnium horum presentiam proprius & distinctus influxus productiuus requiritur.

Tertium miraculum circa Corpus Christi.

Tertium miraculum est *Positio vnionis hypostaticę*, qua & caro & anima Verbo diuino vnita, & veluti surculus quidam insita est. Hęc omnino erat necessaria, quia ab ea caro præcipuam suam dignitatem & omnem vim sanctificandi habet, iuxta illud Domini Ioan. 6. *Spiritus est qui viuificat, caro autem non prodest quidquam.* sed de hoc supra. Ponitur autem hęc vnio per propriam actionem productiuam, sicut & alia quę *per concomitantiam* hęc esse dicuntur. Et si autem Verbum diuinum vbiquę est, vnio tamen corporis & animę Christi cum Verbo non est vbiquę, quia corpus & anima Christi vbiquę non sunt, sed certo loco circumscripta. vnio autem est modus intrinsecus illorum, nec sine illis esse vilo modo potest. Itaque sicut anima & corpus Christi propria actione poni debent in hoc Sacramento, ita etiam vnio illorum cum Verbo. Hinc sequitur etiam, Verbum diuinum in hoc Sacramento *per concomitantiam* esse: nimirum, non solum ratione suę immensitatis, quę est in omnibus rebus, sed etiam ratione vnionis hypostaticę, quę peculiari ratione presentiam Verbi requirit, vt etiam Concil. Trident. supra disertę affirmat. Vnde vltterius, ratione identitatis vel

con-

connexionis cum Verbo, nec esse est etiam Diuinitatem, & Patrem, & Spiritum sanctum ibidem esse. hæc enim omnia ipsa viuo hypostatica peculiari ratione secum trahit. Ad hæc tamen nullo modo se extendit actio illa productiua, vt per se notum est.

124 Quartum miraculum est, *Modus existendi* spiritualis ipsius Corporis cum omnibus suis corporalibus qualitatibus sub speciebus panis & vini. Corpus enim cum tota sua mole suisque qualitatibus diuina virtute supra conditionem corporalem eleuatur, & accipit modum existendi spiritalem, quo veluti in punctum contrahitur, & simul continuè per speciem ita diffunditur, vt instar substantiæ spiritualis sit totum sub tota specie panis, & totum sub singulis eius partibus; sicut anima rationalis est tota in toto corpore, & tota simul in singulis eius partibus: & natura Angelica est tota in totius spatij complexu, & tota in singulis spatij partibus. Duo enim ad modum essendi spiritalem, quem substantiæ incorporeæ habent, requiruntur. Alterum est, vt res tota sit veluti collecta in punctum indiuisibile, ita vt nihil illius sit, quod in illo indiuisibili non reperitur. Si enim aliquid eius esset extra illud indiuisibile, quod etiam intra illud non sit, habere potius modum existendi rerum corporalium, quarum est habere partem extra partem, quam rerum spiritualium, quæ totam entitatem suam in punctum indiuisibile collectam obtinent. Alterum est, vt illud indiuisibile continuè sit extensum vel diffusum, non per partes, (hoc enim est rerum corporalium;) sed per suas, vt ita dixerim, totalitates, alioquin non posset aliquod spatium continuum simul totum & continuo modo occupare, quod etiam est contra modum existendi rerum spiritualium. Requiritur itaque vt totum sit intra punctum indiuisibile, & totum extra, absque tamen discontinuatione. Vtrumque horum reperitur in modo existendi quo Corpus Christi existit in hoc Sacramento: nam totum est sub quouis puncto indiuisibili, vel saltem sub quouis etiam minima, & ad sensum indiuisibili particula, & totum est continuè absque intermissione diffusum per totam specierum quantitatem; sicut substantiæ spirituales sunt diffusa per totum spatium quod occupant.

Valdè stupendum & insolens est hoc miraculum, numquam aliàs factum, numquam faciendum extra hoc mysterium, vt res extensa per partes accipiat modum rerum spiritualium existendi inextensè; & cum substantia & existentia sit corporalis, modus tamen essendi sit spiritualis. Excludit quidem hic modus existendi

Q q   figu-

Quartū miraculum circa Christi Corpus.

Duo requisiti ad modum spiritalem.

Res spiritualis tota est in puncto, & tota extra.

figuram extrinsecam, & modum extensivum quem Christi Corpus habet in caelo secundum naturalem conditionem; (hæc enim dicunt ordinem & commensuram ad locum vel spatium:) non tamen excludit aliquid molis aut realis quantitatis illius corporis, nec figuram, ut ita dicam, intrinsecam, quæ in temperamento & dispositione ac continuatione partium intrinseca, ex qua naturaliter resultat figura externa, sita est. Figura enim extrinseca est ab intrinseca rei dispositione partium quæ dispositione, maxime in viventibus, non ab extrinseca tantum formatione, ut in statuis signisque sculptis vel fuis. Est igitur ibi Corpus Christi sine partium confixione aut confusione. Etsi enim omnes simul & in eodem puncto sint, quælibet tamen retinet suum temperamentum, suam unionem, suam connexionem, suum ordinem, & omnem internam dispositionem, quæ à respectu & commensuram loci non pendet.

Quomodo
sit figura
Corporis
Christi.

Quintum
miraculum
circa Corpus
Christi.

Quintum miraculum est, *multiplicatio*, ut ita dixerim *Corporis Christi* sub eadem specie, seu presentia multiplex, & modus existendi multipliciter. Anima rationalis est quidem tota in singulis partibus corporis humani, non tamen totaliter, nec plenè, nec completè, sed imperfectè, & cum dependentia ab existentia in aliis partibus; & semel tantum completè est in toto. Unde abscissa parte, non potest in ea conservari nisi novo miraculo; quo tamen casu etiam incompletum esse, & veluti incisum, & in suas totalitatis diuisum habebit. At Corpus Christi est sub singulis specierum partibus completè & totaliter, tamque perfectè quàm sub tota specie; nec existentia eius sub hac particula dependet villo modo ab existentia sub particulis vicinis, sed sub singulis est modo perfectò & independenter ab aliis. unde facta diuisione, permanet sub singulis completè absque nouo miraculo. Habet autem hoc completum esse sub particulis singulis, quantumvis exiguis, & ante & post earum separationem, sub quibus semota consecratione esset substantia panis.

An infinites
ibi sit.

Est sol^{us}
semel completè
sub quouis
minimo na
turali.

Dices: Ergo Corpus Christi est ibi infinites, quia particulæ in quas species illæ diuidi possunt, sunt infinitæ. Respondeo, non sequi, ibi esse infinites completè: quia valde credibile est, non esse nisi semel completè sub vno minimo naturali. Unde cum minima naturalia in hoc pane sint finita, finities quoque ibi erit Corpus Christi. *Minimum naturale* voco particulam ita paruam, ut si à toto separata existens diuidatur, non possit naturaliter eius substantia conservari, actione elementorum eam dissolvente. Vbi enim mo-
men-

mentum substantiæ panis non erat amplius diuisibile in duo, cur dicemus ibi Corpus Christi esse dupliciter, id est, secundum duas completas totalitates? Dicitur etiam potest, Christi Corpus non esse ibi nisi semel completè sub quavis particula sensibili: nam materia huius Sacramenti est panis sensibilis. Fateri tamen possumus, Corpus Christi ibi esse infinitis incompletè, vel secundum incompletas, ut ita dicam, replicationes; quia sunt infinitæ partes designabiles, sub quibus totum illud corpus existit: sicut anima in corpore est infinitis, id est, in infinitis particulis tota, sed incompletè: id enim modus existendi rerum spiritualium necessariò includit. Sicut enim corporalia habent infinitas particulas, etsi indeterminatæ quantitatis secundum quas se extendunt per spatium, ita spiritualia suo quodam modo habent infinitas totalitates, quibus se continuè per spatium vel corpus diffundunt.

Non est ibi infinitis completè, sed incompletè.

Differt multum hoc miraculum à præcedenti: non enim eo ipso quo aliquid accipit modum existendi spiritalem, accipit etiam illam existentiam completam multipliciter. poterat enim semel tantum sub vna specie se donare. Vnde nulla substantia spiritualis illam habet, sed solum Christi Corpus illam accipit admirabili illa vi replicatiua. Qua in re consideranda est immensa Christi in nos charitas, qui sub vna specie non semel tantum, sed millies se nobis dare voluit, ut dum illum sub aliqua specie sumimus, quodam modò millies sumeremus. Quæ dicta sunt de Corpore, intelligenda quoque de Sanguine, anima, horum motibus, & vnione hypostatica: hæc enim omnia pariter cum corpore multipliciter illam accipiunt.

Discrimen huius modi à præcedenti.

127 Sextum miraculum est, *Corporis Christi ad corruptionem specierum desinitio in Sacramento.* Cum enim ab externo agente, vel interna

Sextum miraculum circa Corpus Christi.

qualitatum pugna ita species euertuntur, ut sub illis amplius substantia panis conseruari non posset; eo ipso momento, quo desineret substantia panis, desinit etiam Corpus Christi. Non quòd Corpus Christi ab illis speciebus aliquam habeat naturalem dependentiam, sicut substantia panis; sed quia Deus tunc desinit continuare illum influxum, quo ibi Corpus Christi erat positum, & veluti productum. Sicut enim nouo influxu productiuo ibi erat positum, ita illius influxus inhibitione & suspensione ibi desinit. Vnde sicut ille influxus aded erat efficax, ut per illum Corpus Christi posset produci ex nihilo, si alibi non esset; ita ratione suspensionis illius influxus desineret in nihilum, nisi alibi maneret.

Qq 2

Verum

Verum quia alibi idem omnino esse permanet completissimum, nihil damni aut incommodi ex hac desitione sub speciebus accipit, sicut nihil commodi accipit ex productione. idem enim Christo est esse semel, & esse millies, cum semel existens, omne bonum habeat plenissimè, & omnia possit, quæ existens millies. Hæc de miraculis circa Corpus Christi sub speciebus.

Duo miracula circa consecrationem.

Circa consecrationem primum miraculum est, tantæ multitudini hanc potestatem concessam; neque ad eam requiri vitæ sanctitatem, aut veram fidem, neque ob ullam flagitiorum immanitatem illam adimi. Si vni tantum in mundo esset concessa, quanta hic in omnium esset admiratione? quanti ad illum undique fierent concursus? quanto ab omnibus afficeretur honore? veluti quidam Deus haberetur in terris, cui tam diuina esset auctoritas & potestas concessa. Nunc effusissima Dei bonitas non vni tantum, sed præne innumerabilibus hanc potestatem contulit, & porro confert, etiam peccatoribus indignissimis, adulteris, homicidis, blasphemis, schismaticis, hæreticis. qua in re veluti suæ dignitatis oblitus, sui honoris & reuerentiæ curam neglexisse videtur. Nam multitudine illa & indignitas ministrorum, calescentem illam potestatem, eiusque functiones & diuinissima dona quæ per illam mundo Deus impertit, fecit vilescere, & minus æstimari ab hominibus; sed Deus commodorum nostrorum intuitu ista statuit, nimirum vt nobis vique & semper hoc diuinum Sacrificium, & æternitatis alimentum, etiam per indignos Sacerdotes copiose suppeteret, neque ob eorum malitiam nos tanto bono frustraremur.

Alterum est, facilitas conficiendi. Non enim opus est ingenti labore ad rem tantam perficiendam; sed summa facilitate paucis conficitur verbis. Quid facilius verbo? Nullum signum externum promptius & minori labore edi poterat, quam verbum & breuis locutio. Si aliquis pro arbitrio montes transferre posset, videret, siccare maria, cedere ventos & fulmina, excitare mortuos, quamuis ad id multa oratione, multisque carimènis vteretur, in summa esset admiratione. At quid sunt ista ad magnitudinem huius mysterij, quod per se non minus est arduum & ingens quam cæli & terræ creatio; & tamen tanta facilitate, tamque breui tempore ab homine indignissimo perficitur. Mira prorsus est in his diuina misericordia & benignitas, omni que admiratione superior. Sed hæc omnia, vt dictum est, sic constituit, vt omnia nobis ad salutem opportuna abundantissimè, absque labore, & quasi sponte suppeditarent:

rent: sicque immensitatem sui in nos amoris & misericordiae plusquam paterna viscera declararet, nosque facillim ad se redandum alliceret.

129 Hæc de præcipuis huius mysterij admirandis. Præter hæc facit etiam ad commendationem & miraculum huius mysterij, quod magnam habeat cum *mysterio Incarnationis* affinitatem. Sicut enim in mysterio Incarnationis Diuinitas inuisibilis vnita est humanitati visibili; ita in Eucharistia caro Christi inuisibilis vnita est speciebus visibilibus. Secundò, Sicut ex illa vnione vnus efficitur Christus; ita ex hac vnione cum speciebus vnum Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi. Tertiò, Sicut per incarnationem totum Verbum vnitum est singulis humanæ naturæ partibus; ita per consecrationem totum Christi Corpus singulis vnitur partibus specierum. Quartò, Sicut læsa & patiente humanitate Diuinitas manebat illæsa & impassibilis; ita passiones quæ sunt circa species, non possunt Corpus Christi sub illis latens afficere. Quintò, Sicut tamen ob vnionem illam Deus dicebatur pati, crucifigi, mori patiente humanitate; ita ob hanc vnionem, fractis & sumptis speciebus, dicitur frangi & sumi Corpus Christi. Facit enim hæc vnio quandam idiomatum communionem. Sic etiam Corpus Christi dicitur videri, tangi, misceri, portari, ratione specierum; & hoc visibile rectè dicitur viuum, intelligens, sanctificans, ratione Corporis inclusi. Sextò, Sicut humanitas Christi, non habet ibi suum naturalem modum subsistendi, sed sustentabatur à Verbo; ita species non habent hic suum naturalem modum existendi, sed continentur virtute Corporis Christi extra suum naturale subiectum. Septimò, Sicut nulla vis creata potest illam vnionem dissolueri; ita nec hanc, quàm diu species saluæ manent.

Analogia Eucharistia & Incarnationis.

CAPVT XVII.

De modo quo beneficia sua contulit.

130 SUPERIORIBVS Capitulis explicuimus octo beneficia diuinæ misericordiae generalia infinitæ æstimationis nobis per Verbum Incarnatum præbita: nunc considerandus est modus quo Christus nobis supradicta beneficia contulit; quanto labore, quantis doloribus, acerbitatibus, incommodis: hoc enim summopere ad magnitudinem misericordiae declarandam facit. Si enim bene-

Modus conferendi supradicta beneficia considerandus.

Q q 3 ficiu